

Asia: VN/8329/2023

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Kotoutumislain korvaukset (61-62 §)

Tukiaikojen lyhentäminen väistämättä näkyy eniten pienissä kunnissa, joissa ei ole kotoutumispalveluita saatavilla riittävästi ennestäänkään. Ehdotus entisestään vähentää kotoutumisen palvelujen resursseja kunnissa, joka voi näkyä patoutuneena kysyntänä. Tämä voi lisätä muuttoliikettä pieniltä paikkakunnilta isoihin kaupunkeihin, jos paikkakunnalla ei ole palveluja saatavilla. Pakolaisten vastaanotosta tehdään kunnille entistä vaikeampaa, jos tuloja karsitaan. Vaihtoehtona voisi olla valvoa kuntien rahojen käyttöä nimenomaisesti kotoutumispalveluihin, kuin lyhentää laskennallisten aikaa. Lakimuutos voi vaikuttaa negatiivisesti tilanteessa, jossa pakolaiskiintiötä mahdollisesti nostetaan ja kunnat saattavat kipuilla taloutensa kanssa, kun tulisi taas ottaa enemmän pakolaisia vastaan ja joka vähentää kuntien halukkuutta myöntää kuntapaikkoja kiintiöpakolaisille haavoittuvassa asemassa oleville kansainvälistä suojelua saaville ja tilapäistä suojelua saaville. Tämä saattaa pidentää vastaanottokeskuksissa asumisaikoja, joka hidastaisi kotoutumista.

Laskennallisten korvausten korvauksajan laskeminen tulee vaikuttamaan myös kotoutumiskoulutukseen ja siihen, että jos kustannukset korvataan 2025 alusta laskennallisten kautta, niin tämä laskee kotoutumiskoulutusten resursointia ja lisää jonojen pituutta jo ennestään. Tulkkauslaskemisen vaikuttaa myös negatiivisesti kuntien ja hyvinvointialueiden talouteen, koska tulkkauslaskemisen on mainittu hallintolaissa ja siitä ei oikein voida silloin livetä, jos asiakkaan kielitaito edellyttää tulkkausta.

Maksu käyttämättä jääneen tapaamisen tulkkauslaskennasta (32 a §)

Tulisi erittäin tarkasti linjata se, mikä on hyväksyttävä syy olla tulematta ajalle. Asiakkaita pitäisi tiedottaa asiasta selkeästi ja niin, että asiakas ymmärtää, mitä häneltä edellytetään. Valitusprosessin tulee olla selkeä. Jos kyse on sairastumisesta, niin vaaditaanko terveydenhuollon ammattihenkilön lausunto vai riittääkö pelkkä henkilön oma ilmoitus etukäteen? Onko sairaiden lasten hoitaminen hyväksyttävä syy? Muutoksessa on se hyvä, että se karsisi poissaoloja tapaamisaikojen suhteen. Muutos ei saisi kannustaa asiakasta tulemaan sairaana varatulle ajalle. Kotoutumispalvelujen

resursointi on huomioitava. Valvonta ja maksujen periminen vie työaikaa pois ydintehtävältä. Myöhästymiset ja ajan peruuntumiset tulisi linjata valtakunnallisesti yhteneväisesti, jotta kuntien välillä ei ole eroja tulkintojen suhteen.

JTYPL:n mukaisissa palveluissa oleville asiakkaille saatetaan myös varata tulkkaus. Mikäli asiakas jättää tulematta ajalle, niin meidän tulkintamme mukaan häneltä ei peritä tulkki-kustannuksia takaisin. Tämä asettaa asiakkaat eriarvoiseen asemaan. Kotoutujat asetetaan tällöin heikompaan asemaan.

Alaikäisenä yksin tulleiden tuki (34, 69 §)

Ikärajan lasku on hyvä sitoa jälkihuollon ikärajaan, jotta kaikilla on samat säännöt. Jälkihuolto on kyllä tärkeä tuki ollut nuorille maahanmuuttajille, joilla ei ole vanhempia huoltajina. Tämä voi vaikuttaa negatiivisesti muihin lieveilmiöihin, kuten jengiytymiseen. Kyse on erityisen haavoittuvassa asemassa olevista nuorista, joista moni tulee kriisialueilta ja tarvitsevat moniammatillista tukea.

Pakolaisten vastaanotto (44 §)

Muutos ei saisi lisätä jo ennestään kuormittuneita hyvinvointialueen sosiaalipalveluita. Kaupassa käynnin avustaminen vie arvattavasti aikaa, jotta vieraasta kulttuurista tullut henkilö ymmärtää ensisijassa omat käyttövaransa ja sen, että paljonko mikäkin tuote Suomessa maksaa ja kuinka paljon voi saada etuuksia alkuvaiheessa. On ollut tilanteita, joissa henkilöt eivät ole osanneet budjetoida kuukausitulojansa ja -menojansa oikeassa suhteessa. On tärkeää ymmärtää, ettei KELA maksa kaikkea puolesta, vaan ihmisellä on itsellään vastuu tuloistaan ja menoistaan.

Muut huomiot

-

Sartamo Kari

Haatanen Jani
Hämeen ELY - Työllisyys, yrittäjyys ja osaaminen -yksikkö